

Aan: de vaste Kamercommissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 2 december 2021
Kenmerk: 21-061
Onderwerp: Inbreng CD 9 december 2021 over de Wmo
Contact: Nic Vos de Wael E nic.vosdewael@wijzijnmind.nl M 06 26170180

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor VWS,

Op 9 december a.s. heeft u een commissiedebat over een aantal dossiers waaronder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). MIND, landelijke koepelorganisatie van cliënten en naasten in de ggz, vraagt graag uw aandacht voor een aantal zaken.

Investeer in sociale basis en bespaar zorgkosten

De afgelopen tien jaar in de ggz hebben in het teken gestaan van ambulantisering. Veel cliënten die vroeger behandeld werden in de kliniek, krijgen nu ambulante zorg. Zij ontvangen gemiddeld hooguit enkele uren behandeling per week vanuit de zorgverzekeringswet. Voor de rest zijn zij aangewezen op gemeentelijke voorzieningen voor hulp bij dagstructuur, sociale activering, herstel en participatie. Als dit ontbreekt vereenzamen mensen, verergeren hun psychische klachten en raken ze sneller opnieuw in crisis.

Veel gemeenten hebben deze noodzakelijke sociale basis voor mensen met psychische kwetsbaarheid (nog) niet georganiseerd. Veelal door gebrek aan middelen en/of het stellen van andere prioriteiten. Wij zien steeds meer bezuinigingen op maatschappelijke ondersteuning. Onze achterban lijdt onder de gevolgen daarvan. We krijgen individuele meldingen en signalen van cliëntenraden over indicaties voor begeleiding die niet verlengd worden of in omvang sterk worden teruggebracht. Zo stuurden diverse cliëntenraden enige maanden geleden nog een brandbrief hierover aan uw Kamer.¹ We krijgen ook signalen van sociale basisvoorzieningen, zoals zelfregiecentra en herstelacademies, die in voortdurende onzekerheid zitten over hun voortbestaan. Deze voorzieningen hebben een belangrijke preventieve functie en reduceren het beroep op de ggz of zwaardere Wmo-zorg (individuele begeleiding, beschermd wonen, maatschappelijke opvang). De visitatiecommissie financiële

---

¹<https://mindplatform.nl/nieuws/brandbrief-voor-meer-geld-wmo>

beheersbaarheid sociaal domein concludeert dat gemeenten in een vicieuze cirkel zitten: omdat zij acute tekorten hebben in het sociaal domein investeren zij te weinig in preventieve voorzieningen aangezien die pas op termijn rendement opleveren.²

Net als in de jeugdzorg pleiten wij voor een verruiming van het Wmo-budget voor gemeenten in combinatie met waarborgen dat extra gelden worden geormerkt en daadwerkelijk ten goede komen aan het versterken van de sociale basis voor kwetsbare burgers.

Wees voorzichtig met aanpassen abonnementstarief

Met schaarse middelen moet extra zorgvuldig worden omgegaan. We begrijpen dat er discussie is ontstaan over het abonnementstarief, omdat daardoor met name mensen met midden en hoge inkomens meer beroep op de Wmo doen. Denk aan goedkope hulp in de huishouding. Tegelijk vinden we het van groot belang dat andere elementen in het abonnementstarief behouden blijven: het tegengaan van stapeling van zorgkosten en het verlagen van drempels voor andere vormen van ondersteuning, zoals individuele begeleiding.

We vragen u om bij aanpassing van het abonnementstarief te waarborgen dat er geen nieuwe stapeling van zorgkosten optreedt, dat er geen extra drempels worden opgeworpen voor andere vormen van ondersteuning als huishoudelijke hulp en dat mensen met lage inkomens worden ontzien.

Veel vraagtekens bij resultaatgericht beschikken

MIND kijkt zeer kritisch naar de ontwikkeling van een nieuw wetsvoorstel voor resultaatgericht beschikken, omdat dit grote impact kan hebben op de rechtspositie van kwetsbare burgers en de zorg die zij ontvangen. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat resultaatgericht beschikken voor veel gemeenten een bezuinigingsinstrument is. Een belangrijk argument voor resultaatgericht beschikken is dat dit maatwerk kan bevorderen. Een aanbieder kan de ondersteuning makkelijker open en afschalen naarmate het slechter of beter gaat met de cliënt. De vraag is wel of de cliënt in het overleg met de zorgaanbieder sterk genoeg staat als hij niet kan terugvallen op een duidelijke beschikking van de gemeente. Daarnaast moeten we niet onderschatten hoe belangrijk continuïteit en duidelijkheid zijn voor veel mensen die Wmo-ondersteuning ontvangen. Maatwerk betekent voor hen: zekerheid over wanneer en hoe lang zij hulp krijgen. Verder vindt MIND dat er meer duidelijkheid moet komen over wat resultaatgericht beschikken in de praktijk gaat betekenen. Bijna alle voorbeelden gaan over huishoudelijke hulp. Maar hoe ziet resultaatgericht indiceren eruit bij individuele begeleiding? En welke waarborgen zijn er voor goede onafhankelijke cliëntondersteuning? Naast een reguliere uitvoeringstoets is een toets van deze wet aan de leefwereld van mensen aan te bevelen.

---

² <https://vng.nl/sites/default/files/2020-10/visitatiecommissie-financiële-beheersbaarheid-sociaal-domein-derde-tussenrapportage-.pdf>

Tot slot: de rechter heeft meermalen aangegeven dat resultaatgericht beschikken in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel van de burger. In de brief van de minister d.d. 5 oktober jl. geeft hij gemeenten toch alle ruimte om door te gaan met deze werkwijze, zolang de individuele cliënt maar geen protest aantekent. Dit vinden wij een principiële onjuiste stellingname.

Allereerst is het noodzakelijk dat de minister zich tegenover gemeenten duidelijk uitspreekt over handhaving van het rechtszekerheidsbeginsel in de huidige situatie. Voor een toekomstig wetsvoorstel zal hij duidelijk moeten maken hoe resultaatgericht beschikken te verenigen is met voldoende zekerheid en zeggenschap voor de cliënt, zodat deze weet waar hij aan toe is en grip houdt op de inhoud en kwaliteit van de ondersteuning. Wij vinden dat deze zekerheden in de basis geborgd moeten zijn om te voorkómen dat cliënten langs juridische weg hun gelijk moeten halen.

Kwaliteit Wmo-toezicht moet op alle niveaus sterker

Met de decentralisaties van 2015 hebben gemeenten bijzonder zware taken gekregen voor grote groepen kwetsbare burgers. Een continue vraag is of gemeenten daarvoor voldoende toegerust zijn en of het toezicht op gemeentelijk beleid en uitvoering wel op orde is. Het rapport hierover van de IGJ dat de minister eind vorig jaar naar de Tweede Kamer stuurde was wat dat betreft allesbehalve geruststellend. MIND is van mening dat op verschillende niveaus versterking nodig is. Allereerst zijn er gemeenteraden nodig met voldoende deskundigheid en slagkracht. Met een grote nieuwe lichter gemeenteraadsleden voor de deur is de vraag naar deskundigheidsbevordering actueel. Ten tweede zijn sterke toezichthoudende organen nodig. Uit het rapport bleek dat nogal wat gemeenten hun onafhankelijke toezicht niet op orde hebben. Een toenemend (!) aantal gemeenten maakte zelfs hun jaarverslagen Wmo-toezicht niet openbaar. Ten slotte wijzen wij op de rol van de landelijke overheid in relatie tot de beleidsvrijheid van gemeenten. We zien dat het Rijk en de VNG veel investeren in programma's met goede voorbeelden, adviseurs en ambassadeurs die het land in worden gestuurd om de transities in het sociaal domein in goede banen te leiden. Vaak helpt dat, maar soms is dat niet genoeg. Dan zakken gemeenten door een ondergrens heen en worden burgers zwaar gedupeerd. In die gevallen, vindt MIND, moet de beleidsvrijheid van gemeenten opzij worden gezet.

Kan de Minister aangeven wat de resultaten zijn van de acties die hij vorig jaar aankondigde om het Wmo-toezicht te versterken. Zullen gemeenteraden na de verkiezingen in maart 2022 beter toegerust zijn voor hun taken wat betreft Wmo dan in 2014 en 2018? Welke aanvullende acties ondernemen de Minister en de VNG om gemeenteraden verder te versterken? Maken alle gemeenten hun jaarverslagen Wmo-toezicht inmiddels openbaar? Welke rol ziet de Minister voor zichzelf als gemeenten aantoonbaar onderpresteren in taken die de gezondheid en welzijn van hun inwoners raken?

Initiatieven voor zelfregie en herstel mogen niet bezwijken onder aanbestedingsregels

In tal van gemeenten zijn initiatieven voor zelfregie en herstel ontwikkeld door ervaringsdeskundigen, die een belangrijke bijdrage leveren aan een sociale basis voor mensen met psychische kwetsbaarheid. Ze bieden een ontmoetingsplaats voor mensen, trainingen voor herstel, projecten voor werkervaring, begeleiding tijdens wachttijden en vormen van individuele support. Zo helpen zij sociale inclusie te bevorderen en verergering van psychische problematiek te voorkómen. Zodra deze initiatieven succesvol zijn en iets groter worden krijgen ze echter te maken met regels voor inkoop of aanbesteding bij gemeenten. Aanbestedingen betreffen meestal grote opdrachten waarvan activiteiten voor zelfregie en herstel hooguit een klein onderdeel zijn. Een zelfregiecentrum of herstelacademie heeft dan geen kans de aanbesteding te winnen. Daarmee worden deze laagdrempelige en preventief werkende voorzieningen de nek om gedraaid en gooien we het kind met het badwater weg.

Een voorbeeld hiervan is de maatschappelijke opvang die in de regio Weert op innovatieve wijze vormgegeven werd door het Zelfregiecentrum dat een landelijke voorbeeldfunctie vervulde. De regio heeft nu middels een aanbesteding ervoor gekozen om de maatschappelijke opvang voor de gehele regio bij één aanbieder onder te brengen, waardoor het Zelfregiecentrum vanaf 2022 stopt met het verzorgen van maatschappelijke opvang.

Een goed voorbeeld is dat gemeente Utrecht na een specifieke aanbesteding voor herstelacademies een langjarig contract heeft gesloten met Enik-recovery college.

In het algemeen kosten activiteiten voor het verkrijgen en verantwoorden van financiering vaak onevenredig veel tijd en energie bij kleine organisaties. Dit geldt extra wanneer gemeenten telkens kortlopende contracten sluiten die steeds op het laatste moment wel of niet verlengd worden.

Is de minister bereid om met de VNG te onderzoeken hoe hij duurzame financiering van kleine en middelgrote initiatieven op basis van ervaringsdeskundigheid kan garanderen?

Met vriendelijke groet,

Drs. M.J. ter Avest,
Directeur / Bestuurder MIND